

Sygn. akt III KRS 5/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 marca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Józef Iwulski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Halina Kiriło

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska

w sprawie z odwołania T. K.

od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr [...] z dnia 5 listopada 2015 r. w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Rejonowego w L., ogłoszonym w Monitorze Polskim z 2015 r., poz. 356,

z udziałem N. J.

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 17 marca 2016 r.,

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

Uchwałą Nr [...] z dnia 5 listopada 2015 r. Krajowa Rada Sądownictwa (dalej: Rada) postanowiła: 1) przedstawić Prezydentowi RP z wnioskiem o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Rejonowego w L. kandydaturę adwokat N. M. J. oraz 2) nie przedstawiać Prezydentowi RP z wnioskiem o

powołanie do pełnienia urzędu na tym stanowisku trzech innych kandydatur, w tym zgłoszonej przez radcę prawnego T. K..

W uzasadnieniu uchwały wskazano, że na jedno wolne stanowisko sędziowskie w Sądzie Rejonowym w L., ogłoszone w Monitorze Polskim z 2015 r., poz. 356, zgłosiło się 4 kandydatów. Zespół członków Rady na posiedzeniu w dniu 2 listopada 2015 r. postanowił jednogłośnie zarekomendować Radzie kandydaturę N. J.. W ocenie Zespołu, opiniowana kandydatka posiada duże doświadczenie zawodowe, ukończyła studia z oceną dobrą i taką samą notę uzyskała na egzaminie adwokackim, sędziowie wizytatorzy wysoko ocenili jej kwalifikacje, kolegium Sądu Okręgowego w S. pozytywnie zaopiniowało jej kandydaturę, a Zgromadzenie Ogólne Sędziów Okręgu S. udzieliło kandydatce wysokiego poparcia. Według Zespołu, wysokie kwalifikacje zawodowe cechują również T. K., który w procedurze nominacyjnej uzyskał najwyższe poparcie środowiska sędziowskiego. Tym niemniej popełnione w sposób zawiniony przez tego kandydata wykroczenia w ruchu drogowym „dyskwalifikują” go w obecnym postępowaniu. Kierując się powyższą rekomendacją, Rada uznała, że z wnioskiem o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Rejonowego w L. zostanie przedstawiona kandydatura zgłoszona przez N. J.. O przedstawieniu Prezydentowi RP tej kandydatury zdecydował całokształt okoliczności sprawy, a w szczególności doświadczenie zawodowe wybranej kandydatki, uzyskane przez nią pozytywne oceny kwalifikacyjne i opinie środowiska adwokackiego, a także wysokie poparcie Kolegium Sądu Okręgowego w S. i Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Okręgu S.. W ocenie Rady, pozostali trzej uczestnicy konkursu nie legitymują się tak wysokimi kwalifikacjami zawodowymi, jak wybrana kandydatka. Oceniając kandydaturę T. K., Rada stwierdziła, że sędzia wizytator do spraw cywilnych i egzekucyjnych pozytywnie ocenił przebieg dotychczasowej pracy i kwalifikacji zawodowych opiniowanego kandydata. T. K. posiada wysokie kwalifikacje i duże doświadczenie zawodowe, a ponadto uzyskał najwyższe poparcie Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Okręgu S.. Rada zwróciła jednak uwagę, że w latach 2012-2014 kandydat popełnił trzy wykroczenia w ruchu drogowym, których istota sprowadzała się do niestosowania się do znaku „linia podwójna ciągła” oraz naruszenia zakazów korzystania z telefonu komórkowego w czasie jazdy, wyprzedzania na

skrzyżowaniach i kierowania pojazdem bez posiadania przy sobie odpowiednich dokumentów. W ocenie Rady, dopuszczenie się takich przewinień wpływa ujemnie na nieposzlakowaną opinię, jaką powinien cieszyć się każdy kandydat ubiegający się o wolne stanowisko sędziowskie. Zdaniem Rady, właśnie ta okoliczność stanowiła zasadniczy powód, który „dyskwalifikował” kandydaturę T. K. w niniejszym postępowaniu. Na tej podstawie Rada doszła do wniosku, że kandydatura T. K. w aktualnej procedurze nominacyjnej nie może zostać uznana za najlepszą, mimo że uzyskał on najwyższą liczbę głosów poparcia (38) na Zgromadzeniu Ogólnym Sędziów Okręgu S.. Po wszechstronnym rozważeniu całokształtu okoliczności sprawy Rada ostatecznie doszła do przekonania, że w ramach niniejszego konkursu najlepszym kandydatem do objęcia wolnego stanowiska sędziowskiego w Sądzie Rejonowym w L. jest kandydatka rekomendowana przez Zespół. Te wszystkie okoliczności sprawiły, że w trakcie posiedzenia Rady w dniu 5 listopada 2015 r. na kandydaturę N. J. oddano 19 głosów „za”, przy braku głosów „przeciw” i „wstrzymujących się” (dzięki czemu tej kandydatce udzielono jednogłośniego poparcia), zaś na kandydaturę T. K. nie oddano w ogóle głosów „za”, oddano 4 głosy „przeciw” i 15 głosów „wstrzymujących się”, wobec czego ta kandydatura nie uzyskała wymaganej bezwzględnej większości głosów.

Przedmiotową uchwałę Rady - w zakresie rozstrzygnięcia o przedstawieniu Prezydentowi RP kandydatury N. J. z wnioskiem o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Rejonowego w L. i nieprzedstawieniu na to stanowisko kandydatury T. K. - radca prawny T. K. zaskarżył odwołaniem do Sądu Najwyższego, zarzucając naruszenie: 1) art. 2, art. 32 ust. 1 i art. 60 Konstytucji RP - „przez niezastosowanie przy ocenie kandydatów (...) reguł i kryteriów doboru kandydatów, które odpowiadałyby zasadom równego dostępu do służby publicznej, równego traktowania oraz zasadom demokratycznego państwa prawa urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej”; 2) art. 35 ust. 2 pkt 1 ustawy o KRS „przez zaniechanie i niedokonanie oceny odwołującego się w zakresie nieskazitelnego charakteru”; 3) art. 33 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz.U. Nr 126, poz. 714 ze zm.; dalej ustawa o KRS) - „przez brak rozważenia wszystkich istotnych okoliczności sprawy”, a mianowicie przez niezastosowanie takich samych kryteriów wobec ocenianych

kandydatów, naruszenie swobodnej oceny kandydatur wskutek pominięcia okoliczności, „jak przedstawiają się kwestie ewentualnych wykroczeń drogowych obu kandydatur” i niewezwanie obojga kandydatów do osobistego stawiennictwa na posiedzenie Rady, mimo że rozstrzygnięcie sprawy zależało od wyjaśnienia okoliczności pozostających w ścisłym związku z ustaleniem, czy odwołującego się cechuje nieskazitelność charakteru. W uzasadnieniu zarzutów odwołania skarżący wywodził w szczególności, że ocena Rady odnośnie do tego, czy popełnione przez niego wykroczenia drogowe dyskwalifikują jego kandydaturę przy ubieganiu się o wolne stanowisko sędziowskie, powinna być co najmniej poprzedzona wydaniem zarządzenia nakazującego kandydatowi osobiste stawiennictwo przed Radą celem złożenia wyjaśnień dotyczących okoliczności popełnienia tych wykroczeń. Jest to o tyle istotne, że nie każde wykroczenie (a nawet przestępstwo) powoduje utratę nieposzlakowanej opinii przez osobę ubiegającą się o objęcie wolnego stanowiska sędziowskiego. Według odwołującego się, w obecnym stanie prawnym wydaje się, że sam fakt popełnienia wykroczenia drogowego i przyjęcia z tego tytułu mandatu karnego, nie może być równoznaczny z utratą nieskazitelności charakteru. Rada, przyjmując założenie, zgodnie z którym wykroczenia drogowe popełnione w latach 2012-2014 mają znaczenie przy rozpatrywaniu zgłoszonych kandydatur, niesłusznie pominęła te okresy, w których odwołujący się takich wykroczeń w ogóle nie popełnił. Rada nie wzięła pod uwagę również tego, że wykroczenia drogowe mogli popełnić także pozostali kandydaci. To wszystko sprawia, że poszczególni kandydaci ubiegający się o wolne stanowisko sędziowskie w gruncie rzeczy nie mieli zapewnionego równego dostępu do zawodu. Odwołujący się nadmienił, że popełnione przez niego wykroczenia nie wynikały z celowego lekceważenia przepisów o ruchu drogowym, lecz były przejawem „ludzkiej ułomności”. Krytyczne podejście do własnych błędów pozwoliło mu ustrzec się przed popełnieniem w późniejszym czasie kolejnych wykroczeń drogowych, mimo intensywnego korzystania z samochodu. W związku z tym nie można zaaprobować sytuacji, w której popełnienie wykroczeń drogowych - bez uprzedniego wyjaśnienia wszelkich istotnych okoliczności z tym związanych - przekreśla z góry plany życiowe kandydata pretendującego do objęcia urzędu sędziego. Wskazując na powyższe odwołujący się wniósł o uchylenie uchwały w zaskarżonej części i przekazanie

Radzie sprawy do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na odwołanie Rada wniosła o oddalenie odwołania w całości jako pozbawionego uzasadnionych podstaw i wyjaśniła, że kwestia ewentualnego popełnienia wykroczeń drogowych przez wszystkich kandydatów uczestniczących w konkursie była przedmiotem stosownej analizy, przy czym rezultaty badania przeprowadzonego w tym kierunku, nie potwierdziły jakoby wyłoniła przez Radę kandydatka dopuścić się wykroczeń drogowych. Z pisma Komendanta Wojewódzkiego Policji w G. z dnia 8 czerwca 2015 r. wynika, że N. J. nie popełniła wykroczeń w ruchu drogowym, a ta okoliczność przemawia na niekorzyść odwołującego się. Stanowisko Rady odnośnie do „braku tolerancji” dla sprawców wykroczeń drogowych jest „ugruntowane” i nie pozostaje bez znaczenia przy ocenie nieskazitelności charakteru kandydatów ubiegających się o urząd sędziego. Rada rozstrzygnęła sprawę w granicach swobodnego uznania w oparciu o materiał dowodowy, który wystarczał do zajęcia przez nią kategorycznego stanowiska, wobec czego nie zachodziła potrzeba, aby uczestnicy konkursu osobiście stawili się na posiedzeniu celem złożenia ustnych wyjaśnień. Skoro dokument zawierający informację o popełnionych przez odwołującego się wykroczeniach drogowych podlegał takiej samej ocenie, jak pozostały materiał dowodowy, to w konsekwencji należy przyjąć, że zaskarżona uchwała nie zapadła z naruszeniem prawa, ale została wydana w ramach przysługujących Radzie kompetencji ustawowych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na zasadach określonych w art. 44 ustawy o KRS uczestnik postępowania toczącego się przed Radą ma prawo wnieść do Sądu Najwyższego odwołanie od uchwały podjętej przez Radę w sprawie indywidualnej (a do tej kategorii należy sprawa dotycząca obsady wakującego stanowiska sędziowskiego). Kognicja Sądu Najwyższego w takiej sprawie ogranicza się jednak wyłącznie do zbadania zgodności zaskarżonej uchwały z prawem, przy odpowiednim stosowaniu przepisów postępowania cywilnego o skardze kasacyjnej. W orzecznictwie utrwalone jest stanowisko, że przy rozpatrywaniu odwołania Sąd Najwyższy nie zastępuje Rady w jej ustawowo wyznaczonym zadaniu polegającym na

rozpatrzeniu i ocenie kandydatów do pełnienia urzędu sędziego i dlatego nie przeprowadza powtórnego badania kwalifikacji zawodowych i moralnych kandydata do pełnienia urzędu sędziego (przykładowo wyroki Sądu Najwyższego z dnia 17 sierpnia 2010 r., III KRS 6/10, OSNP 2012 nr 1-2, poz. 25; z dnia 8 czerwca 2011 r., III KRS 6/11, LEX nr 1095942; z dnia 5 sierpnia 2011 r., III KRS 10/11, LEX nr 1001316; z dnia 20 września 2011 r., III KRS 15/11, LEX nr 1108553 i z dnia 15 grudnia 2011 r., III KRS 12/11, LEX nr 1106742). Innymi słowy, Sąd Najwyższy nie rozpatruje kwalifikacji kandydata na sędziego (nie weryfikuje dokonanej przez Radę wyboru kandydata na urząd sędziego według reguł zasadności) a jedynie rozstrzyga o zgodności zaskarżonej uchwały z prawem, będąc związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi jej podstawę. Jeżeli więc odwołujący się nie wskaże uzasadnionych zarzutów, które potwierdzałyby stosowanie wobec jego kandydatury nierównych lub dyskryminujących go kryteriów dostępu do wakującego stanowiska sędziowskiego w porównaniu do innych kandydatów rozpatrywanych w tej samej procedurze konkursowej, to samo subiektywne poczucie pokrzywdzenia nie stanowi usprawiedliwionej podstawy odwołania od uchwały o nieprzedstawieniu Prezydentowi RP wniosku o powołanie na wolne stanowisko sędziowskie (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 sierpnia 2012 r., III KRS 21/12, LEX nr 1619766).

Jako pozbawione racji należy zatem potraktować twierdzenia odwołującego się w części, w której uważa, że jego kandydatura (radcy prawnego wykonującego ten zawód od kilku lat) została oceniona „gorzej” niż „zwycięska” kandydatura adwokata N. J., bo Rada naruszyła konstytucyjne zasady równego dostępu do służby publicznej, równego traktowania oraz demokratycznego państwa prawnego (art. 2, art. 32 ust. 1 i art. 60 Konstytucji RP). W razie ubiegania się kilku osób o jedno wakujące stanowisko sędziowskie (a tak było w rozpoznawanym przypadku) Rada powinna wyjaśnić, jakie kryteria ocenne brała pod uwagę przy wyborze najlepszego - jej zdaniem - kandydata pretendującego do objęcia stanowiska. Zakres rozważań Rady poświęconych analizie „gorszych” kandydatów może być zróżnicowany w zależności od okoliczności konkretnego przypadku, przy czym powinien on być szerszy w stosunku do kandydatów o zbliżonej sytuacji faktycznej, lokujących się blisko granicy rozdzielającej kandydatury „zwycięskie” od „przegranych” (uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 17 sierpnia 2010 r.,

III KRS 10/10, LEX nr 678015).

W rozpoznawanej sprawie kandydatka wyłoniona przez Radę (wykonująca zawód adwokata) oraz odwołujący się (czynny zawodowo radca prawny) prezentowali zbliżony względem siebie poziom kwalifikacji zawodowych i osobistych. Oboje kandydaci legitymowali się podobnym poziomem przygotowania merytorycznego do objęcia stanowiska sędziowskiego w sądzie rejonowym. Z uzasadnienia zaskarżonej uchwały w sposób jednoznaczny wynika, jakimi przesłankami kierowała się Rada przy wyborze „lepszey” kandydatury spośród wymienionej dwójki kandydatów. W szczególności Rada zaznaczyła, że zasadniczym powodem nieuwzględnienia kandydatury zgłoszonej przez odwołującego się było niebudzące wątpliwości popełnienie przez T. K. w latach 2012-2014 kilku wykroczeń w ruchu drogowym. Ta właśnie okoliczność zaważyła na tym, że Rada pominęła „dobrą” kandydaturę odwołującego się i wybrała „lepszą” kandydaturę N. J., która - w przeciwieństwie do odwołującego się - nie popełniła wykroczeń, o czym zaświadczone w piśmie Komendanta Wojewódzkiego Policji w G.. Wbrew podniesionemu w odwołaniu zarzutowi, Rada - w oparciu o wszechstronnie rozważony materiał dowodowy - dokonała więc właściwej (pozbawionej cech arbitralności i dowolności) oceny kandydatury odwołującego się na stanowisko sędziego sądu rejonowego, z zastosowaniem właściwych, niedyskryminujących kryteriów i uznała, że ta kandydatura nie będzie przedstawiona Prezydentowi RP z wnioskiem o powołanie do pełnienia tego urzędu, bo nie jest „najlepszą” kandydaturą spośród wszystkich zgłoszonych do objęcia wolnego stanowiska. W przedmiocie wyboru najwyżej ocenionej kandydatki (a nie odwołującego się) Rada obszernie umotywowwała swoje stanowisko w uzasadnieniu zaskarżonej uchwały, przytaczając zarazem wyniki głosowania przeprowadzonego w odniesieniu do poszczególnych kandydat. Jak zaś wskazano w uzasadnieniu uchwały, odwołujący się na posiedzeniu Rady nie otrzymał ani jednego głosu poparcia, uzyskując za to 4 głosy „przeciw” i 15 głosów „wstrzymujących się”. Innymi słowy, Rada - mając na względzie dotychczasowy dorobek zawodowy odwołującego się, inne jego przymioty, jak również okoliczność, że na Zgromadzeniu Ogólnym Sędziów Okręgu S. uzyskał on najwyższą siłę poparcia w liczbie 38 głosów - doszła do przekonania, że z perspektywy dobra

wymiaru sprawiedliwości kandydatura adwokat N. J. jest „lepszą” niż kandydatura radcy prawnego T. K.. Dokonany w ten sposób wybór uchyla się spod kontroli Sądu Najwyższego, ponieważ jest on pozbawiony znamion dyskryminacyjnych.

Wbrew sugestiom przedstawionym w odwołaniu, Rada nie oceniała posiadania „nieskazitelnego charakteru” przez kandydatów jako niezbędnej przesłanki powołania na stanowisko sędziego sądu rejonowego (art. 61 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych, jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 133 ze zm.). W szczególności Rada nie stwierdziła, że odwołujący się nie „jest nieskazitelnego charakteru” wskutek popełnienia wykroczeń drogowych. Gdyby Rada uznała, że odwołujący nie spełnia tej przesłanki, to byłaby to wystarczająca przyczyna nieprzedstawienia jego kandydatury do powołania. Rada popełnione przez odwołującego się wykroczenia drogowe oceniała (w całokształcie okoliczności) jako jeden z elementów wyłonienia najlepszej kandydatury spośród wielu kandydatów o zbliżonych przymiotach (jedynie w pewnym skrócie myślowym uznając to za „czynnik dyskwalifikujący”). Taka analiza mieści się w ramach swobodnej oceny przymiotów charakteryzujących poszczególne osoby ubiegające się o urząd sędziego i nie nosi znamion, które by dyskryminowały kandydata. Nie jest to więc ocena dowolna, bo uwzględnienie informacji o popełnieniu (niepopełnieniu) wykroczeń drogowych przez poszczególnych kandydatów jest wręcz obowiązkiem Rady w aspekcie oceny całokształtu zgromadzonego materiału dowodowego oraz jego wszechstronnego rozważenia, przy uwzględnieniu kryteriów ustawowych (art. 33 ust. 1 ustawy o KRS). W konsekwencji Rada, podejmując uchwałę o nierekomendowaniu Prezydentowi RP kandydatury zgłoszonej przez odwołującego się, nie naruszyła przepisów regulujących tryb postępowania nominacyjnego.

Z przedstawionych względów Sąd Najwyższy oddalił odwołanie na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 44 ust. 3 ustawy o KRS.